دَ رنګونو پیَوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

دَ رنګونو پېوندونه	دَ کتاب نوم
څلور (دربېزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)	برخې
شیرین یار یوسفزے	تخلیق کار (لیکونکے)
خیام یوسفزے	کمپوز او ډیزائن
ګوهر ننګیال	ټائټل
دلاور عمر (کُرد آرټسټ)	ټائټل عکس
شیرین یار یوسفزے	پروف ریډنګ
اکتوبر ۲۰۱۴	چاپ
یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)	بیه

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړون

دَ هغه رڼا په نوم چې دَ تګۍ ، استحصال ، محرومۍ ،
بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کله ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ،
جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پیدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بل ته فکري او جذباتي معنويت وائي. دَ شعري جمالياتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنويت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (ارې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سېورې دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخليقي سفر دَ روايت په غېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هيڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سېورې پرلت وهل او هر څه ته ښه وئيل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غېر تخليقي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مېنځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ يو مثبت عمل او مثبته رويه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقيقتونو او ټولو نزاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتنو پښتونولي، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالياتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخيلاتي بنياد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دَوْر نمائنده تخليق کار وئېلے شو او ځکه زهٔ دا هم وايم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ يو تعليم يافته، زيرک، جهانديده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خيال بل مثالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مثالونه" نه پس دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي دا دريمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بيا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وکړم.

زهٔ شيرين يار يوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرين زاده ايسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، او س چې زهٔ دَ دې پرونې زلمي او ننې نيمځال په دريمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، يو استاذ شاعر او اديب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وايم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (ليکي)، دَ شعر په فن، زبان و بيان بيا په بديع او علم تقطيع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختياتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لويو لويو او مقبولو شاعرانو نه زيات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظرياتي بنياد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به يو وارې بيا دا او وايم چې دَ خپل قام او خپلو روايانو سره ئې بې کچه مينه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مينه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقيدي شعور او عمراني بنيادونه ئې هم پاځهٔ دي. دَ هر څهٔ ښهٔ دي په ځاى ئې دَ څهٔ ښهٔ دي او څهٔ خراب دي، څهٔ پکار دي او څهٔ نا، په فارموله دَ يو زيرک انسان په حيث ښهٔ رسېدلے دے او دَ يو تخليق کار په حېث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فريبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هيجاني دور کښې دَ تخليق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزيې توان ئې هم لري، ځکه نو پۀ دغه پوهه، زيرک او روښان فکره نظرياتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زياتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه يو ښۀ فعال سياسي ورکر هم دے او نن سبا پۀ سوشل ميډيا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زيار ئې پۀ پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک پۀ اړوند ډېر ګټور او دَ ستائينې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو پۀ هغې ئې ليکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامين يوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما پۀ خيال ئې دا دعوه سل پۀ سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صياد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نۀ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ـه دَ اشنا ياد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه دزي دي پۀ کور کښې وشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم پۀ دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ـه دا زۀ چوز چې خداى هما کړم
بيا و ماته لوړ پرواز څۀ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز څۀ

دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي فن او نظريه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو سترو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغۀ دَ فن جمالياتي او فکري دواړه بنيادونه ښۀ پاخۀ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږۀ هم، خو پۀ دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چيلنجونو نه هيڅ کله هم مخ نۀ دے اړولے او دغه شان ئې دَ يو ساهو فنکار او قلمکار وظيفه هم پۀ غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صيب دَ هغۀ پۀ حقله وائي چې دا زلمے ماليدلے نۀ دے خو دَ دۀ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے يو ترقي پسند، نظرياتي تخليق کار دے او هسې پۀ هوا کښې ئې تخليق نۀ دے کړے، دَ تخليق پۀ ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسيک ځنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخليقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دريمه مجموعه يو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتيجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنياد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاويې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوې نوې تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بيا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دريځه) زمونږ شاعر په حقيقت کښې دَ زړهٔ په زور او مينه تخليق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دريځه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو ربړو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اوووايم چې کله دَ ښاغلي اسماعيل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا ليکلي وو چې دَ اسماعيل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائيکوز په نوم کوم درې مصريزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بيا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے. زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخليقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ يو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړيوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په يخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخليق کول او وئېل. دغه اکثر دريځې وې لکه دا چې دي.

وه سپينې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے ليندګۍ

بې ښو ازمرے راغے
(۲) بې لومه ګډه ئې يوړه
يو ړوند پرې اواز ؤکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شيرين يار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شيرين يار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتونوطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخليق شوے دے، دَ قنوطيت او ماضي پرستۍ ټوک ځادرې پرې خورډے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوې قدرونه او اربنائزيشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پهٔ هره ساهو ادب کښې ناستلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهه) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پهٔ ماضي کښې هم هر څهٔ ښهٔ نهٔ وو، ډېر خېزونه بدلؤل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پهٔ لور وروروپهٔ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پهٔ شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته وُختلو او پهٔ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک پهٔ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پیدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پهٔ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ما پهٔ ما وژنې پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کهٔ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه ړنګ کړي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لهٔ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پهٔ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو ښخي نهٔ معاف کوي خو دا نن چې څهٔ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانهٔ لیکوال دا هر څهٔ ویني او ګوري او زړهٔ ئې پرې ویني وینې او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانهٔ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پهٔ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پهٔ حقیقت کښې پهٔ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پهٔ خاوره کومې رویې پیدا کړې ده، پهٔ بنیادي توګه ئې مونږ پهٔ دریو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څهٔ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څهٔ کږي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پهٔ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پهٔ لار دَ سبا پهٔ لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پهٔ لور دَ نن پهٔ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

۔ دَ خپل ازاد وطن بـــېرغ مې پۀ لاس
ستورو سـپوږمۍ نه هم پۀ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــيرؤباســـئ

دَ پښتون پۀ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښۀ پۀ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او ځوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې ورو ک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټيمسټ) رويه تنقيدي او تر څۀ حده مزاحمتي ده خو فکر ئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کۀ خبره ئې دَ درېئزو پېل کړو نو دغه درېئزې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاورې بـلها خوارۀ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارۀ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پۀ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نه ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پۀ لار پۀ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پۀ ثبوت کښې ئې څو درېئزې وړاندې کوم نو بـيا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځو.

۔ سـترګې مې دواړه ډکې ډکې شـولې
مابښام دے، ناست يمه دَ سين پۀ غاړه
دَ زلفـو يــاد پــۀ زړۀ راوربــدۀ

۔ خلکو اسـمان کښې سـيارې ؤنيوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

۔ دَ ځان او مال دَ حـــفاظت پۀ خاطر
لاړم تانې څخه مې کور واخســـتۀ
ايله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــــیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بــل وته بــه بــیا ؤګرځو
او بــــۀ پۀ ډانګ بــانــدې بــیلیږې کله

نـــن هغــه ښکلـــې او هوښیـــارې جینـــۍ
"خبر" چې فقـــــیر ته ورکوو، وئیل ئې:
"ځان پۀ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــریت او شـــمله مې پۀ خاطر نۀ نیســـي
حســـن پۀ خپله یو طاقـــت دے، منه!
دَ زور آور او بـــــــــــۀ پۀ لوړه خیږي

تیارې څۀ داســـې رنګله ګورې شـــولې
چاته تر ځنګ خپله ســـــایه نۀ ښکاري
غلو خو هم داســـې شـــپه لۀ خدایه غوښته

عقــــل شـــعور ســـره مو ډېزې کړې
دَ وخت او بـــخت ســره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســـــره پخه دشـــمني

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقــــــات
نۀ کا تو ښه انبـــــــار دَ رزق او مال
مګر ســـپوا لۀ یو میږي او انســـــان

د وخـت پــۀ دوړو هــر څــۀ خړ نـۀ دې لا
تابـــانه مخ پښتني جونه شـــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نۀ شــي

د ازادۍ، مینـــــې او امـــــن وطـــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدایه! څۀ ؤشـــو او لا څۀ بـــــه کیږي

دَ شـــب پرســـــتو نه کوڅه خطا ده
تورابـــــان ګرځي، چرته ســـر پټوي
دَ سبـــــا ســـــتورے پۀ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موتې کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسیږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دےنو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خواږهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دریېزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نهٔ ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ے هغه یار خو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ے پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځت
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېوځت
کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوځت

ے مړاوې سترګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مَړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! او س جوړې منارې کا

ے ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ سترګو مې وُنهٔ لوېږې
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه لويه ورشـو دَ پښتنو کۀ بې بـهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې تېکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سيند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانيو جنډې هسـکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بـهانه ښه ده

خدايه! مازيګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شيرين يار نظم کښې خارجي او داخل دنيا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بيان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روايتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محـمود مخفي ئې رده اېښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسـول دے يو مضبوط روايت لري خو دَ شيرين يار دَ نظم اختصار او سادګي دغه نظم له تر يو حده ځانګړے انداز او اسـلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او سـاده ټکو کښې ډېر څۀ وئيل دَ غزل خاصا ده خو شيرين يار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخليت بخرې او درد څرېکې هم لري، لکه "دَ تندرونو پۀ شپه" "جرات" "څو چې وينم" وغېره.

"اے نجيبه! اے شهيده!" نو مې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر پۀ نظريه ژوند او هم نظريه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقيقت رسوي چې زمونږ شـاعر څومره پۀ لږو او سـاده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خيال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــه

دَ پښتــــون دَ چمـــن ګلـــه!	دَ دښمن دَ ســــترګو خاره!
ســــرداری درنه لوګے شــــه	دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!
نهٔ ډیوه شــــته چې کړم بـــلـه	نهٔ ګلان شـته چې ګېډۍ کړم
دا څــو اوښکې پښتنې دي	دَ تا روح ته بـــــه ډالۍ کړم
ملامت درته ټول قـــام دے	دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبــــه اے شـــهیده	دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسؤلو وړ دے، وائي

ــه

خو کهٔ ســـترګې کړمه پټې
او زهٔ نـهٔ ګورم یو لـورتـه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم
هرکوم غږ او هر یو شورته
دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبــــه هم اوده شــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي
خو دَ روح ســـره بــه څهٔ کړم
هغــه لار او چـار راښایــه
کنه! دلته اوس بـې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ــه

راشـــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پهٔ نمرکا، بل کا تر سبوره
پهٔ سنګ ئې وولهٔ، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ وني، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه ستر ګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ څنو رباعيانو کښې هغه دَ يو روايتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او دَ هر حقيقتونه ئې دَ يو روايتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روايت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي؎

؎ بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بويه هغو نه

؎ وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، يار سره يار دے

؎ چې کله غوَړ يې، دنيا راز غلي
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کا، هغو ژړلي

؎ پۀ ژړا ژاړي، پۀ وير مامور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ايره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا و دَ شيرين يار دَ رنګونو پېوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خيالونه. دا دَ خپل دور دَ يو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. څوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تيارو او پيچيده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مايوسي او ستړيا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بيا هم پۀ خپله پا ځېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې يقين لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے.

دَ شيرين يار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامين يوسفزے
شاه منصور صوابي
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پيوندونه

شيرين يار يوسفزے

دا کتاب چي ستاسو دَ وړاندي دے، دغه کښي دربيزي، رباعياني، خاص ډول لنډ نظمونه او ځو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسي) کوټه کښي شوے دے. دي نه وړاندي زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکي مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مي په چاربېته يو کتاب ګوتے (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مي دَ پښتو په "الف بي" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چي ډېر زر به ستاسو دَ وړاندي وي.

دَ رنګونو پيوندونه دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټي دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مي ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مي خيام يوسفزي ته (چي په سعودي عرب کښي ژوند کوي) دَ اي ميل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغۀ کمپوز کړے او بيائي ما ته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغۀ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښي دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتي کېدو هډو څۀ پته نۀ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښۀ کشر او منونکي په حېث شا مدام دَ زده کړي هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبي خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښي هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښي ملاوېږي، ډېر ځني پښتانۀ چي دَ پښتو دَ ليک لوست نه نا اشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځني اوس پښتو کښي خپل تخليقونه هم وړاندي کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېري خبري ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښي زمانه چي څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ويار کوم چي هر چرته او هر وخت ئي خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبي، کلتور او ادب باندي مئين ملګرو کښي يو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندي هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چي کوم داسي يو صنف کښي طبع ازمائي ؤشي چي هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځني خبري چي مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نهٔ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پهٔ لاس راشي۔ دغه وخت ماته دربیزه او رباعي پهٔ نظر کښې راغلل خو دربیزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پهٔ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پهٔ دغه اړه به هم خبرې کوم خو ډلته به دربیزه باندې پوره خبره کوم. ځکه چې دغه ته دېر خلک هائیکو وائي چې یوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پهٔ هائیکو کوم چې دا څهٔ شے دے؟ هائیکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پهٔ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے۔ دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل۔ دغه هوکو برخې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پهٔ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پهٔ رنګ کوم شعري صنف نهٔ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے۔ کهٔ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نهٔ وو۔ خو چې مونږه هائیکو ته ؤګورو نو دَ دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائیکو پهٔ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پهٔ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائیکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعیز نظم لا محدود دے۔

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو ځانګه
ځکه ځنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پهٔ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظمونه (دربیزې) وړاندې کړې دي چې دَ یوولس سپلابونو یو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پهٔ بنیاد ئې ورله نوم "هائیکو" ورکړے دے۔ دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید ؤکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائیکو لیکل یو سم کار ؤباله۔ دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائیکو نظم نهٔ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظم دے چې ما ورته نوم "دربیزه" ټاکلے دے۔ دا صنف دَ پښتو ادب پهٔ تاریخ کښې (دَ جنګي غږونو پهٔ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وینا۔

لکه یې نو داسې وُونه لاس تړلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي یعنې درېیزې وي لکه:

توره توته! مات دي شه ښاخونه
زۀ درختے نۀ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پۀ درېِ مصرعو کښې دي. یعنې دا هم درېیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پۀ لاس راتلې خو دَ دغه سره دا یادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پۀ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پۀ هغې هم دَ خبره دا درېیزه لیک ده.

نۀ اړیکے یم
نۀ دروغژن یم
نۀ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېیزه" دَ پښتو زیات قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې درېیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لۀ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ تېرو درېیزو پۀ حواله وُکړه چې پکښې اولسي درېیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم وُساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافیه ردیف راوړي او کۀ نا.

داوخت ما خپله هم پۀ یوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ تېرو وزن څلورم دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سېبخ کښې څلورم سېلاب دروند دے.

اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغۀ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، په عربی، فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو په قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن په زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هرڅو که دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټولے او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" رراوان دے. په دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره ؤوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض په دغه سپټونو او لفظونو سره بیل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بیلګوټ په نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ ؤ وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو په بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) په بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا ؤګورئ

مضارع- مفاعیلن+ فاعلاتن+ مفاعیلن+فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن- مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپېڅ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپېڅ راځي. کۀ دا سپېڅ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سپېڅونه بـه مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سپېڅ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځۀ سېلابونو سپېڅونه دي. خو وزن دَ څلورم سېلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سپېڅ چې دَ څومره سېلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې بـه مصرعه هم دغه شـان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سېلابونو وي نو بیا دا ده چې آخري سپېڅ به نیمګړے کېږي. دغه کم سېلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

درېم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سېلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

درېم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بېلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دریېزو په شعري مسئله څو خبرې کوّم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سېلابونو او بله دَ ۱۳ سېلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سېلابه سپټ کښې څلورم سېلاب درُوند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

۹ = /+ //// + ////

۱۳ = / + //// + //// + ////

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار لۀ سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سېوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښۀ پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي ګني دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي.بازار کښې دَ "کانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.

څو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته څو لاترا وسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره څو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دریېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دریېزو نه سېوا نورو دریېزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دریېزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.

دغه صنف کښې دَ بېلا بېلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بېلا بېل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.

په دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوّم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نۀ دے څو ځېنې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځېنې خلک په څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نۀ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نۀ خوري، په دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سېلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري څو هغې کښې هم دریمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سېلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلا بونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لهٔ دَ پینځهٔ سپلا بونو سېټ تا کلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي ځکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سپلا بونو شي ،کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سپلا بونو شي خو دروند سپلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.

تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

///// + ///// = ۱۰
سَېټ ۱ + سَېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم ښو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص نهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله پهٔ دومره ؤوایم چې دغه زوږ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پهٔ داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه پهٔ پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکي مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل پهٔ انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.

خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دَ دربېزو پهٔ ډول لیکلي خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

ے تهٔ دَ خوبونو ښاپېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شوګیر کړے دے
اوس مې پهٔ دې خبره پوخ یقین دے
ستا به پهٔ خیال کښې هم راغلے نهٔ یم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله ، دو یمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټه کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پیر خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم وَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا شي چې دا څلور واړه مصرعې دَ درېیزو په شان دَ قافیه او ردیف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئېل مناسب نه دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه دوه نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه دوله دَ اظهار یو ښه ځای موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هرڅهٔ په لوستونکو پرېږدم.

پهٔ درناوي
شیرین یار یوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېېزي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژې

شيشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وايه! چې ؤخاندُو، کۀ ؤژاړُو اوس

دَ ځـان او مـال دَ حفاظت پۀ خاطـر
لاړم ! تهـانې څخه مې کـور واخِستۀ
ايله "بـاران نه پـرنالې لاندې شـوم"

خلقـو آسمـان کښې سيارې ؤنيـوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونـږه قوم هم دومـره پـاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

هغه وي : ځکه مې واده ونه کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نه وه
"چې لاس ونه رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا وګرځو
"او به په ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوه وئيل ئې:
"ځان په نېستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

برېت او شمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حُسن پهٔ خپله یو طاقت دے منه!
"دَ زورآور او بهٔ پهٔ لوړه خېژي"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما پهٔ خوب او خیال کښې تهٔ یې
وې ئې: سرې دَ شپې رښتیا نهٔ وائي

بُلبل کهٔ نیَت دَ لوی الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهٔ وپې، والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

زما غانټول ، زما رَېدې چې نِشته
پولو ، پټو ته دَ کتو څهٔ پاتې
خدايه! دَ زهرو دا اتې ورانې کړې

نن ئې دَ زلفو څڼې څنګ جوړه وه
دَ مشاطې هُنر تمام وو پرېښه
ځکه پهٔ ويخه اوس خوبونه وينم

زما دَ خيال او دَ هُنر بُلندي
دَ چا ټکونو باندې هېڅ هم نهٔ شي
"آسمان پهٔ ګټو کهٔ څوک وولي، نو څهٔ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تیارې څۀ داسې رنګله ګورې شؤلې
چاته تر ځنګ خپله سایه نۀ ښکارې
"غلو خو هم داسې شپه لۀ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېرې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمنې

دَ سیند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې او ښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهې اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

پهٔ ما دې اوردَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَاسوېلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خوځهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ، نسل نه اِنکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تړه
"رنړې اوبهٔ چاټي کښې نهٔ شاربي څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

ما ته صحـــرا ښکـــې نـــن يـو ګل دَ لاله
د بر زړ غـــونې شـــان لهٔ ســـوخته ؤوې
"موسم هُم يار دے اوس دَ غـوړ لســتوني"

زړهٔ کۀ دې هـر څو مـره هُم لوى دے ګُلـه
خيـــال او نظـــر دې هُم لنډ پـارے نهٔ دے
خـو ! "يو څادر ښکـــې دوه بربـــنډ نهٔ راځي"

نـــن چـــې زمـــا ورو زمـــا دَ وادهٔ
البـم کـــاتهٔ او خـــانـئې ؤنهٔ لېــــدهٔ
وې ئې : نو مونـــږ ســـره مو ورانه وه څهٔ ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځې

لهٔ ساره خُویه دې نور ځهٔ ؤوایم
لهٔ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کهٔ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤچاوډلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنیول
وې ئې: نیستي ، هستي دي لړې سره

ما ورته وې: خدای دې افسر کا بچې
چرته دَ کلي کورپهٔ "ننه" بهٔ راشې
هغه پهٔ ښار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسَم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار که ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راوَلې
"دَ خپله ځانه خو ځوک نۀ سېزي ځان"

اوس که په کلي کښې دې خوښ نۀ وي ځوک
پرېږده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

نن راته ښکلـــي ډکـــه لار کښې ؤوې
راځه ! چــې ستــرګې ســره ؤجنګــوُو
"روشــن خيالي" ده هېڅ پــروا مۀ کـــوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمـــام دَ ګـــرد اولس ؤنـغردې
دَ حـــرص نَس بـه دې لا نـــور اوړے شي

يـــا بـــه زمـــا دَ لُغت عِلم کـم وي
يـــا خــو لفظـــونه به مانــې بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ســاتون" پوهه نۀ شـوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله یوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې ، بې آسرې فقیره
خونَړې سپې چې بده ؤچیچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلې" ؤشُو

ربېاره ! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تِګې نه ډک روزګار ختم شو
مینه خولاړه پۀ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما که اوښکې ملغلرې وې هُم
مغرور اشنا پرې لاړ، شو تېر دَ پاسه
خدای دې دَ چا په ښېو کښې توی نۀ کا څوک

په مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا تو ښيه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ يو مېړې او انسان

دا دَ جنت دَ باغيچې ګُلونه
په کوم دۀ پران مې پېرزو کړې کله
په کاغذونو باندې اور پورې شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګاني کېږي
اوس په خپل سيوري هم باور مه لره

داهواګاني چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پټوُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

دَ مینې تار چې مې لا پوخ نۀ وو سم
خپلو نازونو له دې تال واچوۀ
نو اوس جوتې لړې پۀ خیال ورکوه

هغۀ وې : دومره خشمناک یمه چې
"هلو پۀ پوزه باندې مچ نۀ پرېږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پۀ چا

ما وې: پولس ماما! دا ډزې دَ څۀ؟
"جوړې، پۀ کلي کښې جګړه ؤشوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

وې ئې: مُلا یم خو سخي هُم یمه
اولس، پولس په دسترخوان مې کوره
ماوې: نو دا څه ستا دَ کوره راځي

زما ککې آخلې اوس عکس اپُوته
یا که نظام دَ ټول فطرت بدل شو
کاغې په پنجو کښې شهباز یوړو..!

دَ وخت په دُوړو هر څه خړ نه دي لا
تابانه مخ پُښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نه شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیئړي

پهٔ جار به ؤوايم خپل راز دَ مينې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شهٔ يم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورابان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېږ

ما دې پهٔ سترګو کښې يو چاته کتل
زهٔ پهٔ تول حال دَ دې اسير خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ آزادۍ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ وُشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراوړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

مُشک مې په دراو په دیوار ؤشیندل
لاره، کوڅه مې کړه ترمکه په اوښکو
خو یار مې سور شو لاړ په اس دَ هوا

دَ سپینې خُلې دَ سرو لبانو په نوم
"ما په سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدایه ! دا خوب مې بې تعبیره نۀ کړې

دَ ځیګر وینه چې مې ؤسپزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک په ډیوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونو کښې ساه راولَم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او پښې دې رپي ؟
مونږه او س هاغه پښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

خپله قصاب او دَ مورې څۀ باور ؟
خپله پۀ ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چرې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې وژنې ؛ زۀ لا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيرئنه شوله
چې دې بيا سترګې داسې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس ؤليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبير ؤباسئ

چې خبر نۀ يې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خو ناپوهه کړې لا

تۀ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بيا دَ کارغانو "بدمعاشۍ" مۀ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ تومبې
وې ئې: اوس کلي ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوځۀ هم ؤ خوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

ستـرګې مې دواړه ډکې شـوُلې
دَ زلفـــــو ياد په زړۀ راؤوربـدۀ
مابنـــام دے ناست يمه دَ سيند په غـاړه

آسمـــان دے ډک له ښو ښو برخـــو منم
خـــو لوی مـرام لره بـه لوی جـــوړېږي
"ؤري دې دَ بـــام دَ ګيـا خـوب نۀ وينـي"

زۀ دَ سپـــرلي په آب وتاب څۀ کــــؤم
زۀ دَ ورشــــــو آب و ګيـــا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خـــو څڼاره نۀ شي نيوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریڅې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے یار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوایه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤلید
په خپلو سترګو مې یقین نهٔ راتلو
ساقي وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خورې دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خوْلې غوټۍ مې څۀ په هيرې لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ ښدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

څوک ئې لۀ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــته خـُــورږ مـُـټـه پۀ غـــارهٔ کـړې لا
زۀ چې رنځور شــــــومنو تا پرېښـــــودمه

يو څوک خوشحـــاله وو چې لُور ئې ؤشـــوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه ؤشـــي

زمونـــږه سيند ته يوې شپـــې له راشـــه
چې دَ چَـــړونو او چَـــرو پۀ ژبه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت ســـندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

شمع محفل ته چې رڼا وربخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه یو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غوارمه
مګر دا خونې هغه خونې نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه ! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاریخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼۍ

کوتوال چې پورته شـــو او ښار ئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشکي ساتـــون" ؤوئېل
دَ ضـــرورت دَ نظـــريې صدۍ ده

جُمات لۀ غُســـل ئې پۀ وينـــو ورکـــړو
خپلـه ئې ځـانله پۀ صُهبــــا ؤلامبـئـل
چاوې "ســـيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلـوي ، دوســـتي خو دَ وجُود پۀ قـــدر
هســــې چَتـي ګيلـې مانې مۀ کـــوه
پۀ ماندګۍ کښې خو خپل ســـبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیړۍ

دَ ځـــوانۍ زور کچه تـــوبـــه نهٔ مني
واعظـــه ستـــا واړه کـــړان عبـث دے
اوبـــو ته بند دَ شـګـــو نهٔ تـــړي څوک

دَ مازیګـــر شفــق دَ سیند پهٔ غـــاړه
او دَ چېتر " ترتر " کښـــې ټال دَ بـــوډۍ
غـــواړي زما او ستـــا دَ میني پېـــوند

وریځې غړوسکے غړوسکے راشي پهٔ ثمـــر
دَ رڼـــا وړانګې تـــرینه څیـــره وَهي
زلفې پنـــډ پنـــډ پهٔ مـــخ عبـث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېزې

کۀ خلۀ دې چُپ او لیمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پۀ ژبه

زۀ ګوته به ثُریّا ته نیؤم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لیلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غیر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګې نه آواز روغ نۀ خیژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژي

آسمان کښې ګورم دَ وريځ غرو سکي ته
زما دَ يار پکښې تصوير جوړ شوے
خدايه ! اوس باد له کومې رامهٔ ولې

صبا چې راشي دَ قفس په لوري
زهٔ ترې پُښتنه دَ ګُلشن ؤکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګويا نهٔ شي

چې لور په لور ورله حالُونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه څنې
ماله په تَشه خلهٔ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوَم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼۍ

وادۀ ، اختر کښبې دَ رشتې پۀ غرض
هغه پۀ ځان چې سپين پوډر ؤمخې
تۀ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته کيتهے غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل ځادر باندې څوک مُلا نۀ ترې

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوږے بکيانو وَته ببرې وايي
پۀ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

کوځې، چنې مې بلا وُکتلې
ځان مې یو چرته هم پېدا نۀ کړلو
دا تور دَتا پۀ سترګو پورې نۀ شي؟

دا چې لۀ ځانه ستورې اورواخِستو
پۀ شپه دَ بر آسمان نه وُلوېدلو
دۀ ستا جبین باندې سُور ټیک ته کتل

هغه حُجرې او هغه خُونې دې خو
دَ سیالۍ سترګې پۀ چا نۀ خوَرېږي
دَ ښو ځوانانو میاندې بُورې شولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ چا دَ سترګو او بار خو پهٔ مينه
کله نرګس، کله لاله ښکلؤم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائم ستورو وَته
ما ته دَ يار دَ حرم لار ؤښايئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښايي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شې" کړه ترېنه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دربانديِ سپورے دَ اقبال کوّمه
زهٔ يم هُما ، اورے شاهين خو نهٔ يم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نهٔ ده
خو زهٔ ګُمان خپل بدؤلے نهٔ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پهٔ اژدهام کښې دَ خود سره رامېل
پهٔ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وړمو
دَ خيال پهٔ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ حد نه هُـــورته ربـــرېدلي کۀ يُـو
چـــې دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه رپـې
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا سـيال ګُلـونه
ځي بـل دِيـار ته آب وګِل پۀ خاطـــر
څۀ مو سـپـرلے ، څۀ آبـــادي دَ وطن

زما کمے بـه دې محـفل کښـــې وي تل
پۀ غېر غماز بـه خوا پـــوره دې نۀ شـي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

پهٔ یو ګُلشن به لمبې پورې نهٔ وي
ګُل او بُلبُل به خوند لهٔ ژوندَه آخلي
کهٔ دَ بارودو کارخانې بندې شوې

دَ خپل ارمان څلي ته اودرېدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسیحا چاته قاتِل دې نهٔ شي

دَ پارُوګانو هُم آبا یئمه خو
ستا پهٔ کمڅیّو مې قابو نهٔ راځي
پهٔ ښامارانو اُودې نهٔ چلېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لهٔ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پر بږده چې پېسې وګټي

ما درته وې زلفې دې مهٔ راسپړه
وږمې خو دېرې چُغل خورې وي نو
کلي پهٔ کلي ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ایرې
دُرِشهوار دې ترغانبونو خجَل
کُتو ته هسې ټَش شَوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ برېتور پټکي شمله او جرګه
کندر حجره دَ سیالۍ څۀ جوګه کړي
چې دَ پُښتو خُونه میراته شؤله

پُښتنې خوېندې ننګ او پت نهٔ کې
لهٔ سره تېرې وې دَ ورونو پهٔ سر
خاورې شه! خاورې چې وې ګرانې پهٔ چا

تبرے، جفا، خَشَم او مکر، فرېب
پکښې به یو راسره ؤنهٔ منې
یاره! "خپل عیب دَ وولو مینځ وي کنهٔ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅې

دَ اصل ، نقل مانـــې مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم کـــرانه ده اوس
دا دَ "لیبل او اشتهـــار" صدی ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے کڅم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانـــو سپاهیان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُټـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېرې هډو پرې نښـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوټې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ستا دَ عزت او دَ ناموس پهٔ خاطر
ما چې دَ ځان نه بنجارې جوړه کړے
خو ؤلې ستركې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلق پهٔ واړه وسائلو باندې
څو اژدران خپله سينه اچوي
ترڅو به ژوند دَ مرګ لهٔ خوْلې شوکوُ

مونږه دَ پوهې طرفدار يُو مګر
ټکې به رکې ته څو تعليم نهٔ وايُو
داړې ته واچوي اَستر دَ قانون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڅي

دَ چا پۀ وَس او تدبير نۀ يُو ايسار
نۀ خو ناپوهه، نۀ کمزوري يُو مونږ
خندہ دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنايتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نۀ دي

پۀ بخششونو دَ اورنګ پالَلي
پۀ خطابونو دَ فېرنګ نباغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ خــــوارۍ حـــد مې تمام کړے بـاندې
هيڅ يو اينځر بـه مې کيکر نۀ شـي خو
کۀ لۀ آســـمـــانه مې کمے رانـغے

دَ ديـدن "خـبـر" دغـه دے ؤرمه ځمـه
دَ غمازانـــو خۆلې دې وازې اوســـې
ګـــدا دَ ســـپـــو پۀ غَپا نۀ جار ووځـې

مدام چې حُســن دَ تخليق ستـــائيمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــــق دَ قـــدرت
ځم حقيقـــت ته دَ مجـــــاز پۀ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

حق او انصاف دَ توازن ترځکه
پسې فطرت او بیا دَ حُسن مقام
ورستو طاقت او آخر آمر مُطلق

یار ته زما پهٔ ستر ګو ؤ ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پهٔ یقین بدل شي
دَ حُسن ذوق ته به فجُور نهٔ وایي

درُشت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زما پهٔ ډېره زړا اُف نهٔ کوي
دَ کاڼي زړهٔ پهٔ اوبو نهٔ پستېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

سترګې مې ډکې وې ما توی نۀ کړلې
تَله ، پارسنګ ، او پېمانه چې نِشته
دُر په صدف کښې هم بند پاتې نۀ دي

ستا دَ بار خو نازکې دا رنګله ده
دَ خولَو څاڅکې پرې هم نۀ شم کتے
دَ زړګې آه ځکه قابو کښې ساتم

هغې زما دَ دیدن شوق وَته چې
نن دَ جمال دَ ذوق جنون وُیېل
په محبت باندې به وینا رمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ یمه خوښ
خو دَ ابـکـارو دَ خندا لېونے
آبـاد سحـره! دُعا ماته کـوه

زما پهٔ خـون دومره آواره شـؤله
لوړه، ژۆره ئې تـر پـامه هېڅ ده
مخه دَ زور یـوه بـلا نهٔ نیسـې

ښه او نا ښه بـدې کښې نهٔ وي ګوره
بـیا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ملک دَ پښتو دے ، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوټې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبر بښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کشو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ژوند بـه پۀ خوند او وقـار څۀ کوي اوس
چـې پۀ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبـه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفــي
نـو لېـونے شـي اوتې بـــوتې وايي
پۀ عامه پــوهه دې خوشحـالـه کـرځه

پۀ تصوف کښـې چې خطا شـي صوفي
نـو دَ الحاد پۀ کـړه وړو ســـر شي
ساده ايمـــان باندې شاکـــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه برخه

رباعیاني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

موسوم پۀ سادوي دَ لارې مَل کا
چې یاد پۀ غل وي لۀ ځانه ئې بیل کا
ډېوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پۀ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څنې دې سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه کړو دې کور دے
څو بې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له يوسا دې له بله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
په للمو، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړه مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے يار سره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

زیـــړ مازیګـــر کښېږي دَ ســینـــد پۀ غـــاړه
ساقـــي مُطـــرب وي راســـــــــره دواړه
بـــــــد پامي تــــوله وي ښپـوَ ډلاندې
لاس پۀ نـــامـه وي خـــوښـــي اولاړه

داکـروَنــــده چې دَ هـــریـــو ګُل کړم
پـــرېنه سمســـور بـه دَ تـــا کـاکلُ کړم
ګُتـــــه پۀ خلۀ بـــه درتــــه سنبُل کړم
ستـــا پۀ ثنـــا بــه هـــر یـــو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
که وخت ایسار کړم که بخت بېدار کړم
نۀ موم ښاده دي له بس شنډ دي

څومره چې ؤسؤم زړۀ ئې لا یخ شي
زما په آه ئې ځکه اَخ اَخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ په سُرور یم څۀ په سُرُود یم
نۀ په خپل سُوداو نۀ په بهبُود یم
خلک دَ نېشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نېست او نابُود یم

پۀ ژړا ژاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

کۀ نۀ څۀ ږلـــورې او نۀ څۀ پېـــرې
بیا هم لګیـــا یې ګوتې دې شمېـــرې
یـــو ذره غـــم وي پۀ ځان ئې غـــر کړې
واړه ښـادې کـړې دَ تـا نه هېـــرې

پۀ تـــوره شپه کښې دَ آسمان ستـــورې
پۀ سپین جبین دې سور ټیک ته ګورې
نـــرۍ خولۀ دې پۀ بـــارخـــو ښورې
ځکـه خو پـــرخه پۀ لالــــه وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زيان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ ژبان دے

لږ را بهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

غــرږ دَ جرس دے وخت دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوى ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کـــړے آذان دے
دَ مرګ په خوب لا اوده پښتـــون دے

دا چې بـــې نيـــازه له زه او ته يَم
په زه کښې ته ئې او تـه کښې زه يَم
داســـې زما چې ځـبګـــر او زړه ئې
ځکـــه دا ســـتا په لب و لبمـــه يَم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بیا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ وایاغ وي
قاضي که ایښے په کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بیرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه په سر کا
رنګ او نور دا سې سره پیوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

حُجره، جمات دے کنډر، کهٔ کور دے
لمبه لوګے شو بل پرې نه اور دے
روۍ دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زهٔ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پهٔ غاړه
لهٔ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پهٔ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ بد مرغیّو هریو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ ورور په لاس کښې دَ ورور کرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګرځ دَ تندر نۀ دَ آسمان دے
خپله سېزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګرم نۀ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پۀ خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

چې کله غوړ یې، دنیا رازغلي
خو چې لږ سپور شي ټول کښه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور ځومره غواړې
په قرقره به تر کومه وياړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې،   غــوارې ممانـې
خو ښندوې تهٔ،   اوچې بکيـانې
لا دا منم چې،   پهٔ لاس به درشي
اربړې تُرشې،   څو اوچې پانې

پـردي مالــونه،   پــهٔ خېټـه نغــارې
لوی لوی ملکونه،   پهٔ واک کښې غوارې
حـرص څهٔ دومره،   ړوند او بــې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس،   خښــــوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ريمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پهٔ نوم چمن کښې پانه، څانګ نهٔ لري
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نهٔ وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راؤچلېږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لهٔ زوره ؤپرقېږي، ؤډزېږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
پهٔ دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه يو نظر
سر تر پايه سراسر
لکه زهٔ يم لوغړن
بل به نهٔ وي يو بشر

نهٔ اختيار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي يم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راڼه کې
بيا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! يو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ويرې
بوربنبد له زلزله شوه

خو ادې وينې بيا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اودۀ وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وينم

بل يو هيڅ په نظر نشته
په کوڅه او په بازار
يو مرګے دے چې ئې وينم
سينه چاک کړئې اوار

يو زندان دے، بل مقتل دے
که دا کلے دے که ښار
هم حجره هم په جمات کښې
جوړ يو درز دے دندوکار

نهٔ اختر شته نهٔ شوقدر
نهٔ مېلې شته، نهٔ څوک يار
در په در خاورې په سر به
څهٔ ژوندون وي څهٔ روزګار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نۀ ډیوه شته چې کړم بله
نۀ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت د رته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجیبه! اے شهیده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ستړګې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم یو لور ته
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رابنایه
کنه! دلته اوس بې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر ځواخلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار لۀ درداو مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسۍ مو اتبار وو ړے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور باندې بينا شه
دَ دستور ښخه آګا شه
ننګ او پت خپله ښېوه کا
او الفت هم سرو پا شه
پۀ مېړانه او غېرت کښې
تۀ دې ياد لکه پخوا شه
آزادي کۀ خپلواکي ده
تۀ پۀ دواړه سرفدا شه
ښۀ هنر دے او کۀ علم
پکښې لاړ ترا انتها شه
کۀ خرد دے، کۀ جنون دے
پۀ خپل ځاى پکښې يکتا شه
ځان خبر لۀ خپل پرون کا
او بيا زده دې لۀ سبا شه
مفکر شه، مصور شه
هم عمل او هم سودا شه

هم الوت شه، هم رفعت شه
تۀ هما او تۀ سما شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لويه ورشـــو دَ پښتنو کۀ بـــې بـــهاره نۀ وے
ښکلې هوســـۍ بـــه دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټيکرې، ګړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ ســـيند غاړه بـــه اوزګاره نۀ وے

لکه ماشـــوم بـــه کټورو پســـې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زاڼو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داســـې ممکن خو نۀ وو
کۀ ســـتا نظر ســـره زما دَ ســـتر ګو لاره نۀ وے

چا بـــه زما نه دَ لالا ګلونه څنګه ربـــل
داســـې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بـــې اختياره نۀ وے

تا بـــه زما دَ کامرانيو جنډې هســـکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـــلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ تحـــویل دَ توره شـــپه څنګه خطا ځم
پۀ دســــتور دَ دې وطن څومره وېریا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحـــــــــریر ته وایئ
پۀ دا لاره بـــــه وجود ته دَ بقـــــا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پـۀلار وي
زۀ خود ســــــر دَ زمانې پرې خامخا ځم

مـا دَ ګلـو غنچـه ؤلیـده کاکـل کښې
اوس دَ خیـال پـۀ یـو جوتـه ترثریـا ځـم

څو پۀ ما دَ یار دَ ســـــپوري وږم لګي
پســـــې زۀ بـــه دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلـي نغارچـي وتـه نـارې کـړئ
نن دَ یار دَ زړۀ کالۀ وَته افشـــــــا ځم

مګر جنګ دَ هغه ســــــترګو سهل نۀ دے
څو پۀ داد ســــــره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده
خدايه! مازيګر ته خَېر!
داسې تماشه ښه ده
هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده
ستا همنوايي سره
دلته يو ټپه ښه ده
ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه ښه ده
اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو نه پرده ښه ده
ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ له حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ګړاوې سترګې بلا ګړې کا
خُون آشنامې لا ګړې کا

هر ارمان نه مې سَر پڅې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئینې کا

ښۆلۀ به نۀ غوارم خو راشه
لرې بند دَ خلکو ښۆلې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شیرین یار دې خنې ستايي
بلاګانې ورپسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ماته دې یادونه زور ګیرې ښايي
کورته مې دَ زړهٔ په دبوالهٔ راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ لیمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خـاطـر د اغـيـارانـو اخـګـر پـرېـوت
چې پـهٔ مـا د يـار د ميـنې نظـر پـرېـوت

کمـتـري او عـاجـزي مې هـومـره زور کـښـې
د انـااو د غـرور هـغـه غـر پـرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ ســجده ورته سُنبــل او نښتر پرېوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شــوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو ســترګو
کهٔ مابنام سيند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســــــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســــــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماته دې یادونه زور ګیرې ښايي
کور ته مې دَ زړه په دېوالـه راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لـهٔ ليمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه ليمهٔ وته بيا نهٔ راځي

سترګو دې پهٔ رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنـــا پېژنـــې
بـــيا بـــه سبـــا پېژنې

ســـــترګو کښې غلا پېژنې
دومره حـــــــــيا پېژنې

لاړ کـــهٔ غيريـــت لـــهٔ تـــا
بـــيا خو بـــــه ما پېژنې

زهٔ دې لکه سـپورے شـوم
تهٔ بـــــــه مې لا پېژنې

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــور و جفـــا پېژنـــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســـــــه
خپلـــه ادا پېژنـــــې؟

ټول دې لهٔ هرخوا بـــــدخوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

سترګي دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

یا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
یا دَ کلي جونه ځان آسانې دي

نۀ هغه نسیم شته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څۀ درزباد کړمه
دلته کښې چې وینې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئینې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بیرته مې دَ سترګو چینې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ تږې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
ثاثکے او ښکۀ ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستایه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ آب دَ مينې مې وينځلے دے زړهٔ
لهٔ هر يو خيري مې ساتلے دے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے دے زړهٔ
پهٔ يوه خلهٔ مې ستا منلے دے زړهٔ

نن ئې دَ سترګو پهٔ رموز کښې ؤوې
ستا ؤلې دومره غلے غلے دے زړهٔ

خلهٔ يو ګيلې له جوړؤلے نهٔ شي
څنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے دے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بانو چُور شوے
پهٔ تار دَ زلفو مې ګنډلے دے زړهٔ

تيارهٔ ئې خوب له دَ مړوند غوښتله
خو شيرين ياره! ما غندلے دے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ايله چې خلې له مې را تله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه يشـــــېدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئينه ماته شـــــوه

دا مړاوې سترګې او باريکه مُسکا
دَ ګل تو له، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نيمې شپې پۀ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شــــوه

دَ ګُمان قېد نه خلاصه شـــوې وعده
دَ يقين کور ته چې تله ماته شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

يوه لمحــــــه دَ زندګۍ چې مهربـــــــانه نۀ ده
دَ بـــــخت كاتب ســــره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او كلي لوی وارۀ ټول غم شـــريک دي زما
دَ درد قــيصه مې بــې بــنا، بــې خان و مانه نۀ ده

تيارو خو ځكه ســاه ډوبــې، وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته يو شـــپه كاكل افشـــــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا كښې دومره ورک، چې اوس پۀ هيڅ هم نۀ يم
شـــپه خو دَ غنو پۀ چاپه كښې آســـانه نۀ ده

چرې بـه سـتا پۀ بـې لوظۍ تا ته راؤسـپړي خلۀ
پښتنه اوښكه ده څۀ دومره بـــې زبـــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري، كۀ بـُــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ وارِه زندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازيګر دَ يو ديدن ســـودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم

هست او نیست دي را ته هېڅ دَ دیدن شوق کښې
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مې ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر دربانديې هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غریبي ده، لږ سارړۀ خورم

چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ ټټر واړه هم زۀ خورم

دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستونې نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سندان یم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه ښۀ پاخۀ خورم

خدای ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مې دا دے چې پښتون یم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربیته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.

اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے.

دَ رنګونو پېوندونه (هم دا کتاب)، **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربیته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نهٔ شي

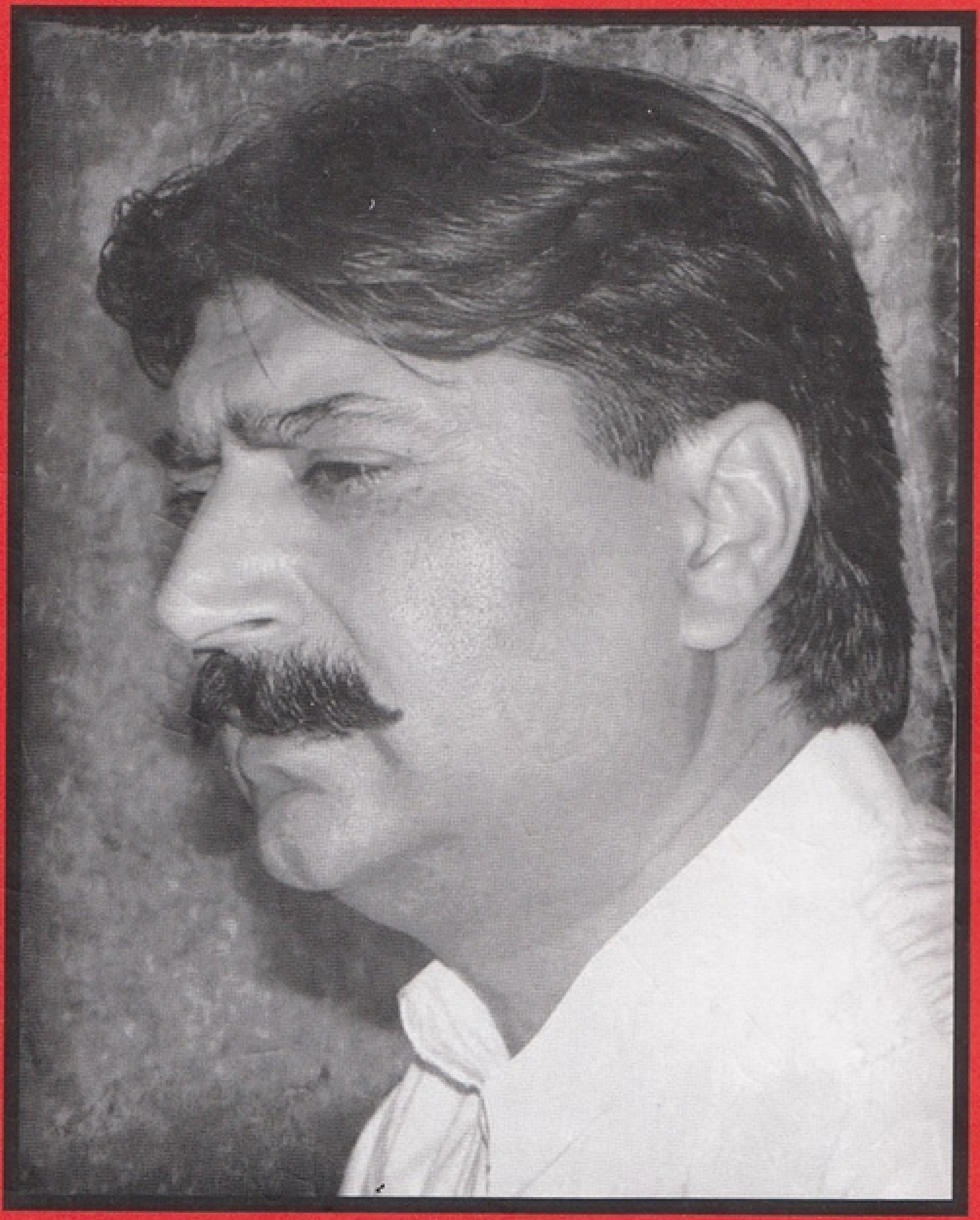

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته وُرسېدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library